

Да ли је икоме од економиста пало на памет да можда ми начином на који водимо економску политику у ствари чувамо ваздух у плућима наше привреде

Басара: Ни једна ни друга се академија није променила, према томе могло је да прође и 50 година...

Тадић: Па, морао сам да те испровоцирам тим питањем, знајући колико волиш те академије наука. Бићеш и ти једном члан, видећеш.

Басара: Морала би та академија битно да се промени, јер оваква каква је ...

Тадић: Зато ти и кажем, видећеш...

Басара: Не ради се о људима, уопште о члановима...

Тадић: А ко мења концепт, извини?

Басара: Концепт Академије... Оваква каква је, као парapolитичка и паравојна институција, она доноси више штете него користи...

Тадић: Па код нас су све институције, од Тениског савеза до Академије наука, парapolитичке, паравојне. А некад је и Удружење књижевника било исто таква институција. Извини, молим те, што морам да ти кажем то.

Басара: Апсолутно, ја сам 97. иступио...

Тадић: Па је л' није?

Басара: Нису милитантни. А и у Академији има добрих момака... Доктор професор Хајдин, председник Академије, је заправо учинио сјајну ствар деполитизујући је...

Тадић: Сад си признао јавно, први пут...

Басара: Не, не, признао сам... Имао сам текст у НИН-у о томе.

Тадић: Нисам прочитао, извини. Не прочитам баш сваки твој текст...

Басара: Па, не мораш, није лектира, баш... И, уопште, има тамо сјајних уметника и научника. Али, то је изазвало лавину негодовања националистичке клике, на челу са Василијем Крестићем, или бар са Василијем Крестићем као портпаролом...

Тадић: Али немој сад да поменеш неке људе блиске, из мог живота и мог детињства, молим те.

Басара: Нећу њега да помињем, па био је и мени близак...

Тадић: Јер, мораћу одмах да их браним.

Басара: Не, нећемо о томе. Чак и ту има помака сјајних, – ево, Хајдин. Човек хоће да врати ту академију њеној намени. Академија наука и уметности би требало да ради на популаризацији, јачању, унапређењу културе, уметности и науке. Не видим ниједан разлог под овом капом небеском због чега би се Академија бавила дневном или било

каквом другом политиком. Ако поједини академици то намеравају, могу да се учлане код тебе или код Коштунице или већ где хоће, па нека се прихвате посла и баве политиком. Политика је, између осталог, конфузна због тога што је исувише ту некаквих људи, групација, сивих зона, људи који заправо нису политичари по професији и вокацији.

Тадић: А шта је то политичка професија?

Басара: Политичку професију чине људи који се привремено или стално баве професионално политиком. Не треба од тога бежати. Ти примаш плату, за посао који радиш.

Тадић: А како ћемо све ове институционалне и културолошке промене извести ако имамо бар две деценије срозавање те професије? Паралела томе: како ћемо подићи медицину, уколико непрекидно у нашој јавности имамо срозавање лекарске професије? Како ћемо очекивати да ће ико да се бави књижевношћу, уколико ћемо, на пример, у нашој јавности замислити да 20 наредних година, један креативни људски век, имамо нападе на књижевну професију? А то се дешава у политици. Без икаквог озбиљног разумевања, пуно предрасуда, наравно и с пуно оправдања, јер је политика загадила животе. А да ли је новинарство мање загадило наше животе?

Басара: Више сигурно.

Тадић: Да ли је судство мање загадило наше животе? Да ли су безбедносне структуре мање загадиле наше животе? То је озбиљно питање. Па чак и да ли су некада и неки певачи мање загадили наше животе, са својим стравичним изјавама „змијског“ говора, са пиједестала националних хероја и величина? Чак спортисти... Имам још један шлагворт. Имамо критику политике владе и имамо ону реченицу која се често изговара без икаквог размишљања о консеквенци: то може само у овој нашој Србији. Као прво, то није тачно.

Читав свет се суочава са веома сличним проблемима и читав свет је у кризи. Друго, то је реченица иза које иде ниподаштавање властите земље. Број три: то није реченица која се критички односи према властитој земљи и њеним слабостима, већ је реченица која ту земљу потапа испод површине воде.

На крају, то није реченица која побуђује оптимизам да се ствари промене, да се побољшају, него је то фатализам. Нова митологија. И сад да јој се препустимо и да нам на крају буде и помало отмено у том осећању. Ти као писац знаш о чему говорим. Знаш када људи који страшно пате, и пате, и исцрпљени су, а онда после одређеног времена доживе да је и мало отмено то осећање.

Басара: Да , туберкулоза је песничка болест.

Тадић: Фина болест. Да би био песник, мора да има туберкулозу.

Басара: Имамо и другу крајности таквог става. Она је некритичка, апологетска, љубав према Србији и свему српскоме, што води у заслепљеност...

Тадић: ... Па чак и љубав према српским злочинима!

Басара: На то сам мислио. Све што је српско и ако си Србин, по дефиницији, мора да буде...

Тадић: ... Позитиван вредносни суд. По дефиницији позитиван.

Басара: ... Не може се ништа лоше учинити унутар тог света...

Тадић: ... Кад огрнеш српску заставу, обескривљује те шта год да урадиш...

Басара: Апсолутно. Само нама наносе зло, нама који немамо никакве везе са тим, ето добри смо, јер смо Срби, православни... А кад кажеш православље, увек си у праву. На другој страни имамо потпуни нихилизам у односу на Србију, који је исто тако субверзиван као и ова некритичка љубав према Србији. Те не ваља ништа, те ћирилица је сељачко писмо, те... И они ће остати екстремисти.

А ова држава би требало да се фокусира на огромну већину људи, од којих се могу направити добри Срби, али Срби који размишљају и који разлучују, који схватају да је то само полазна основа шта ћемо направити ми од себе као Срба и од Србије као државе. Јер, бити Србин и бити Србија само по себи уопште не подразумева ни прогрес, ни напредак, ни просперитет, ни квалитет, ни ништа. То се мора личним снагама направити, како у свом животу, тако и у животу читаве заједнице.

Тадић: Потпуно се слажем, немам шта да додам томе.

Басара: Занемарити екстремисте и са једне и са друге стране.

Тадић: Непријатно ми је колико се слажем.

Басара: Добро, касније ћемо се мало посвађати, да буде занимљивије.

Тадић: Могу само да додам, ниси добар тиме што си се родио као Србин, него си добар јер си учинио ваљане ствари у свом животу и тиме подигао име свог народа на виши ниво. Сећам се одлично краја у коме сам одрастао... Реч је о Дорћолу. Сваки ћошак је имао своје друштво. На једном су били момци који су учили школе, а постојали су и они који нису учили школе и који су се тукли и џепарили. Били смо на суседним ћошковима. Ја сам из Јованове улице и моје друштво је било на углу Јованове и Вишњићеве. Већ на углу следеће улице било је сасвим другачије друштво. Ми смо учили школе, ишли смо на факултете и били смо релативно пристојна деца. Ови што су се тукли, они су се, некако, развијали углавном у неком правцу криминала, али су себе доживљавали као велике борце за српску ствар. То је оно што је занимљиво.

Басара: Да, криминалци су патетични: љубав према мајци Србији, љубав према отаџбини...

Тадић: Али тиме су се обескривили за кривична дела. Што не значи да су сви који су

Пише: Борис Тадић, Светислав Басара (II)
четвртак, 02 јун 2011 16:38

имали тај национални доживљај криминалци. И међу мојим пријатељима је било оних који су имали снажан национални осећај, али су учили школе. Криминалци су сматрали да су они барабар са највећим српским националистима из домена културе, да они, свако на свом пољу, обављају своју мисију.

Сад имаш други пример. То су навијачи. Он се прво идентификује са клубом. Међу њима има дивне деце и има правих зликоваца. Ови који су зликовци, а навијачи, они су вероватно најангажованији. У слободном времену, или макар кад им је радно време, шверцују наркотице или учествују у другим криминалним радњама. Зарађују новац и пласирају га као доминантну чињеницу у својим односима у навијачкој групи. Када им зафали додатни или недодирљиви идентитет, огрну српску заставу на утакмицама и почну да певају песме о заштити Косова и Метохије.

А онда су се обескривили за сваки шверц наркотика, насиље, пребијање људи на улицама. И још хоће да манифестују како имају своју социјалну мисију, чак узвишену улогу у том друштву. А када се разоткрије њихов живот, када на савету за националну безбедност направимо анализу шта они у ствари раде, види се да је реч о паравојним формацијама које, хвала богу, само не могу још да се организују на тај начин. Али појачавају свој утицај кроз друштвене структуре, кроз разне пословне људе, кроз медије, кроз новинаре који не разумеју о чему се овде ради...

Басара: Немој заборавити политичке партије, међу којима има оних које одржавају тесне везе са тим криминалним и паравојним формацијама...

Тадић: Не постоји странка која то не ради...

Басара: Надам се да ДС не ради...

Тадић: Укључујући и људе из ДС-а. Али то не ради странка као организација. То могу да гарантујем. Него поједини чланови ДС-а.

Басара: Можеш ли ти као председник странке утицати на то?

Тадић: Кад сам постао председник ДС-а, дао сам забрану да било ко из странке учествује у руководствима клубова. Али смо имали као последицу моје забране да држава није била присутна у спортским клубовима. Директно из тога је проистекло да су неки други, људи из разних сфера прљавог бизниса, криминала и томе сличних делатности, доминантно управљали клубовима. Чак и глобални шверцери наркотика. Па су овладали спортовима, а не само клубовима. Данас више не можемо да развргнемо где је мера утицаја криминала, а где нормалног и здравог друштва у спортским клубовима. Тако да сам повукао ту забрану и сада полако улази држава тамо. Дуго сам се питао како је у време једнопартијског система држава контролисала те процесе, који су увек били склони да склизну у провалију. Па, тако што су људи из полиције и војске ипак били присутни у клубовима.

Басара: Не би било лоше мало учити и од комуниста.

Тадић: Ево сад сам ту лекцију научио. Погрешио сам што смо пустили...

Басара: Исувише је овде ствари препуштено случају из једног наопаког схватања демократије, према коме је демократија да ради ко год шта хоће.

Тадић: Онда, на крају, навијачи пребију Бриса Татона и убију дивног дечка који је, потпуно бенигно, дошао ту да навија за свој клуб...

Басара: Дечко дошао да се проведе, да види нашу земљу...

Тадић: И онда га пребију, убију га, неки људи, а кад они буду осуђени, онда се покрене друштвени процес отпора тим пресудама. Или онај други млади човек што је покушао да запали главу жандарму. Ма и да није покуша да запали главу жандарму, шта има да се приближава објекат од хиљаду степени целзијуса очима и лицу другог људског бића? Да ли уопште неко размишља о консеквенци таквог геста? То је монструозно, само по себи.

А онда крене навијачки отпор и право да вам кажем, ја сам поносан због тога што са таквом врстом навијача, мада нису то никакви навијачи, него хулигани, имамо овакву тензију у односима. Врло сам поносан због тога што ми они не желе добро. Не бих волео да са тим људима имам било шта заједничко. А сам сам навијач. Као клинац сам ишао на утакмице и навијао.

Ево и сад су ме напали, неки новинари, неки од интелектуалаца, а што је ноторна лаж, да сам учествовао и навијао када су претили Бранкици Станковић. То је потпуна неистина, то је била потпуно друга утакмица на којој сам био. Али то је због тога што су интелектуалци у Србији склони стереотипијама и агресији, па онда не знају где да нађу повод за агресију.

Басара: Не би требало сметнути с ума да су све те навијачке групе – подземље. И да је у једном моменту претила опасност да постану готово легитимно друштвени чинилац, управо после проглашења независности Косова и читавог оног галиматијаса у ком су високи функционери, па и председници такозваних патриотских партија те људе проглашавали омладинцима који су забринути и који бране међународни правни поредак. Војислав Коштуница је изнео ту тврдњу. И није био једини. Веља Илић и многи други који су обављали високе функције у овој држави, свашта су говорили. А кад ови виде да премијер размишља као и они, ко ће њима после тога стати на пут?

Тадић: То је био један критичан моменат. Тад се земља ломила на коју ће страну. То је била 2008. година, чекали су нас избори. Да не буде дилеме, моја је идеја била, не полажем право на ауторство, него указујем како сам приступао тој ствари, да се организује масовни протест, али миран, на коме ће говорити само људи из културе и црквени великодостојници. И то је прихваћено од стране других тадашњих политичких челника.

Отишао сам на неки пут и кад сам се вратио, одједном се то трансформисало у идеју да политичке странке стану иза тога, што је, по мом мишљењу, била смртна опасност за Србију. Тако се и испоставило на крају. Један човек је изгубио живот. Дечко од 19 година вероватно није ни знао да је амбасада туђа територија, да свака држава има право да брани своју територију у складу са властитим законом, а био је убеђен да чини велику ствар за српство. Њега ми је страшно жао. А одговорност за његову смрт носе они који су хтели такву врсту политичке манифестације.

Басара: И који су хушкали руљу...

Тадић: Имамо и другу ствар. Миран протест би нама дао кредибилитет и снагу и то је типичан пример како, поново, нисмо пропустили прилику да пропустимо прилику. Пуцали смо у своју ногу. Тог дана сам био у Румунији, вратио се тог истог дана, кад зове ме амбасадор Немачке и каже: „Ја се са особљем амбасаде налазим на крову наше зграде и бранимо своје животе“. И наравно, Србија је осрамоћена. У дану кад читав свет треба да се осећа кривим што доводи у питање интегритет наше земље, уместо да тај тренутак искористимо да промовишемо снагу, одлучност и приврженост цивилизацијским вредностима, тог дана политичари уводе читаву земљу, и то Косово за које се као боре, у ризик, срамотећи хушкањем руље да напада стране амбасаде. И то постаје главна вест.

Басара: И још горе од тога - те слике, ти призори су одаслали овакву поруку: од оваквих се треба отцепљивати.

Тадић: Да, на крају се то и оправдава. Од тада до данас ми још нисмо до краја платили цену, као што нисмо платили ни цену Милошевићевог говора на 600 година прославе Косовске битке, као што нисмо платили цену невероватних срљања у историјском и политичком смислу протеклих 20 година. Хајде да престанемо да плаћамо цену, да почнемо да креирамо политику за коју неће нека генерација за 20 година поново да плаћа цену.

Басара: Да се вратимо на овај митинг у 2008. и читав низ непочинстава и будалаштина које су направљене. Ни кривична, ни политичка одговорност, колико ја знам, до данас није утврђена...

Тадић: Што се мене тиче, то мора да се деси кад-тад.

Басара: Што пре се то догоди, то ће бити велики ветар у једра ове групе нормалних, умерених грађана, о којима смо говорили.

Тадић: Огромна већина су нормални и умерени грађани...

Басара: Помало губе веру у све то, у промене. То би значајно охрабрило те људе и дало им подстицај. Сад ће неко рећи - крвожедан сам, али ако то прође некажњено и забашурено, то неће ваљати.

Тадић: Као што би огроман подстицај и охрабрење било и откривање убица Славка Ђурувије, Даде Вујасиновић, као што би дало огроман подстицај довршавање сарадње са Хашким трибуналом, макар већина овог тренутка да не разуме или не жели да разуме зашто је то важно. То су, у ствари, интервенције у култури једне земље.

Басара: То је завођење цивилизације у њен поредак...

Тадић: Кад смо открили где је Караџић, имали смо могућност да то питање решимо и на други начин, да не плаћамо велику политичку цену. Мој став је, напротив, био: Србија мора да покаже да је држава у којој се поштује закон и то је посао који мора држава Србија да заврши. То важи за сваки други случај и у будућности. Некада смо, међутим, нестрпљиви и не разумемо колико је тешко и комплексно решавати тако замршене случајеве у којима постоји завера ћутања. Завера ћутања је и у свим другим земљама онемогућила да бегунци од правде више од деценије буду на слободи. Нисмо ми ту посебан или атипичан случај.

Басара: Још нешто ме интересује у вези оног неср ећног протеста, па да ставимо тачку на ту причу. Сами си рекао да је била твоја идеја да се организује протест. Појавила се прича после тога да си, заправо, директно организовао митинг, а онда „запалио“ у Румунију да не будеш ту.

Тадић: То нема везе.

Басара: Добро, јеси ли покушао, с обзиром на то да си знао у шта може да се то изроди, да утичеш на њих?

Тадић: Кад сам се вратио са оног пута који сам помињао, имао сам састанак са Николићем и Коштуницом, у Коштуничином кабинету, и њих двојица су изашли са идејом да би требало политичари да говоре и уколико странке иза тога не стану, да то неће имати државну чврстину. Више се не сећам тачно те генијалне формулације...

Басара: Није проблем, Борисе, да говоре политичари, али да не говоре онако...

Тадић: Не, политичари о којима говоримо нису могли да говоре другачије. То је свако могао да предвиди. И кад је то тако, рекао сам: „ви тиме преузimate велику одговорност“, а онда је уследила чувена реченица коју никада нећу заборавити: „народ не треба да разуме да смо ми више против њиховог протеста него против независности Косова“.

Басара: Аутора...?

Тадић: Па, ево... Довољно сам рекао... А онда сам изговорио: „ви преузimate одговорност за животе људи овог тренутка, ја у томе нећу да учествујем“.

Басара: Њима је било јасно да нећеш учествовати...?

Тадић: Рекао сам им: „Не учествујем“. И рекао сам да не би требало политичари да говоре, него људи из културе, спорта. А они су ми, после свега, рекли невероватну реченицу: „ниси био толико изричит у том ставу“. Данас када разговарам са једним од та два учесника у том дијалогу, он ми каже: „не, не, ти си био за то, па си отишао“. Али, психолог сам, игром случаја знам процес модификације људског памћења, сходно интересима.

У сваком случају, покушали смо да спасемо што се спасити може. Активирали смо Савет за националну безбедност током ноћи, дошло је до интервенције специјалних јединица, са хамерима, што је било директно на моју интервенцију. Тад је и Савет за националну

безбедност, иако није извршна функција, практично морао да се активира, јер би ко зна каква цена била на крају плаћена. То није могло да се прекине другачије.

Басара: Може бити да сам ја параноик... Не би то ни сметало, јер за писца није лоше да буде мало параноичан, али ја сам у тим протестима, поготово у овим поводом геј параде, видео покушај државног удара. У српској варијанти наравно - покушаћемо па ако нам крене...

Тадић: Није у питању уопште параноја. Свако ко зна технику извођења државног удара, веома му је јасно да је ово „цондитио сине quа нон“. Е сад, да ли ће се ићу у другу, трећу, четврту или пету фазу, то ће се видети касније. Међутим, држава је и у овом случају веома добро реаговала. То је варијанта: улазимо у ову собу, а не знамо да ли ћемо и у следећу. Па кад ућемо у тај амбијент насиља, видећемо шта ћемо одлучити касније. Да није било Савета за националну безбедност у случају свих насиља до сада, не би било координације безбедносног сектора и ми бисмо у многим критичним случајевима можда имали другачији ток историје.

Басара: Мени ти протести увређених породичних Срба уопште нису деловали спонтано и неорганизовано. Види се да су имали одличну субординацију, перфектан ланац командовања. Да ли се ради на истраживању политичке позадине серије немира која потресају Србију? А кад кажем политичка позадина, мислим на подршку парламентарних странака.

Тадић: Морам овако да кажем: шта је то политичка позадина у правном смислу, није ми до краја јасно. Ја сам председник Републике и када бих улазио у политичку позадину или политичку мотивацију појединих кривичних дела, нашао бих се на врло опасном терену. Јер је крајње дискутабилно донети коначан закључак о политичкој позадини, то јест мотивацији. Правна држава, законита држава, третира догађаје само из угла права и поштовања закона. А политички мотив нека тумаче писци, новинари и сви остали. И не ради се овде о било каквој политичкој намери, нити је ико из политичке структуре рекао тужиоцу да покрене тај посао. Веровали ви или не, тужилац ради свој посао независно, као и у свакој другој држави. Кад би знао колико је тужилац независан у Србији, био би веома задовољан.

Басара: Повероваћемо ако настави тако.

Тадић: А политичка позадина је дискутабилна ствар.

Басара: То је јако флуидно...

Тадић: ... Како то дефинисати у законском смислу?

Басара: Као покушај државног удара!

Тадић: То није политичка позадина, то је онда кривично дело - покушај државног удара.

Басара: Оно што ме забрињава, а сигурно и тебе, у последњих непуних 10 година имамо три или четири таква покушаја.

Тадић: То изазива сумње. Боље, позорност.

Басара: И то се понавља готово у правилним интервалима...

Тадић: У нашој историји тога је било још много више, тако да је то иманентно нашој политичкој култури. С друге стране, ништа лакше него направити атмосферу политичког прогона, па онда окривити поједине политичаре, или јавне раднике, да су имали лоше намере и ставити их на стуб срама. Онда опет имамо једно неправедно и непоштено друштво, ма колико се не слагали с тим политичарима. Не браним Коштуницу, него браним и Коштуничино право. Мој посао је да браним право свакога ко учествује у политичком животу, јер је то демократија. Али истовремено моја обавеза је да захтевам да се сви ови случајеви где постоји сумња да је извршено криминално дело, до краја истраже.

Басара: Али, како да истражимо кад, ево поменути, Коштуница једноставно неће да дође на саслушање код истражног судије.

Тадић: Мени не би било нелогично да и мене истражни судија такође позове, да кажем шта све знам о томе.

Басара: Али ти би отишао, за разлику од...

Тадић: Наравно да бих отишао, јер бих тиме показао поштовање институције и правног поретка. Уосталом, и други политичар у Србији можда има нека сазнања о овој ситуацији. Можда не би било лоше да сви политичари, лидери странака, кажу тужиоцу своја сазнања у вези са свим тим.

Басара: Нешто као онај конгресни одбор који истражује у Америци... Апсолутно сви, па и чистачица можда има нека сазнања ...

Тадић: Да видимо да ли је можда данас неко слободан, ко је учествовао у убиству Зорана Ћинђића. Згражавам се над могућношћу да је неко учествовао у том догађају, а данас одлази на трафику, одлази у пекару, купује кифле и води свој живот.

Басара: Таквих има, буди сигуран. То није убиство из страсти у Раковици, него промишљено убиство премијера једне државе. То је први од покушаја да се легална демократска власт смени крвопролићем. Што кажеш, то је у традицији српској, али мислим да је крајње време да се та традиција замени, да се отпочне са неком новом традицијом.

Тадић: Уосталом, који реформиста у Србији није трпео нападе и који реформиста у Србији није и физички угрожен.

Басара: Књаз Михајло је ликвидирао, исто велики реформатор, односно није успео,

спречили су га да спроведе реформе. Имамо Зорана Ђинђића...

Тадић: Чак у извесном смислу и реформатор националног питања, краљ Александар.

Басара: Да, заборавио сам на њега, а уопште није негативна личност као што га је комунистичка историографија приказивала.

Тадић: Он је покушао да промени културолошку матрицу.

Басара: И кнез Павле коначно, он је извукао живу главу...

Тадић: Али, питање је да ли би...

Басара: Да ли би да је остао овде... Не би, сигурно, у моменту ИИ светског рата. Но, добро. Избори... И кад ће?

Тадић: Избори су питање стабилности друштва. А друштва која непрекидно клизе из избора у изборе показују да нису сагласна са собом. Ванредни избори се одржавају у ванредним околностима, кад влада изгуби легитимитет, вршењем неког злочина, кршењем закона или губитком парламентарне већине. Када влада наводно изгуби легитимитет због тога што нека истраживања јавног мњења, како кажу опоненти, показују да они имају предност у односу на неку другу странку, то је за мене потпуно неразумевање политичког процеса и демократије.

По тој логици би смо имали сада изборе у свим европским земљама, већ два пута одржане у овом политичком циклусу, зато што су све владе имале у време кризе мањину у односу на опозицију, зато што су морале да решавају тешке проблеме. Влада је мање или више успешна, можемо да кажемо мање или више неуспешна, и не видим да је много различита у односу на друге европске владе. Оно што је моја највећа замерка, то је инертност. Али то је наша национална карактеристика. Не можемо да будемо задовољни

учинком, али с друге стране, потопили смо се као и читав свет са овом пошасту кризе.

Басара: Да ли би поклекао, рецимо, да се Вучић придружио Томи у штрајку? Да ли би те то гануло мало више?

Тадић: То је један, хајде да употребим речи које неће изазвати превелика спорења, веома необичан, споран... и чудан начин борбе за организацију политичких избора. Али, мој посао уопште није да будем ганут. Мој посао је да чувам правни поредак ове земље и стабилност политичког процеса. Покушао сам све да убедим Томислава Николића, да спречим ту непотребну драматизацију политичке ситуације у Србији, и нисам успео. Изашао сам и рекао: „избори ће бити кад им дође време“ и немам више шта да додам томе.

Басара: Покушао си да га убедиш пре ступања у штрајк или ...

Тадић: Кад смо последњи пут разговарали о изборима није ми помињао да ће ступити у штрајк глађу. Кад је почео штрајк, отишао сам код њега и рекао: „Ја те молим да прекинеш то“.

Басара: Каже да га ниси молио.

Тадић: Баш сам га замолио, људски. У том тренутку не знам шта да кажем...

Басара: Ниси ни јабуку однео.

Тадић: Мислим да ништа нисам имао у руци, али врло чудна ситуација. Једном ћу када завршим овај посао дати свој коментар ситуације, данас не могу.

Басара: То је показатељ ћорсокака те политике. Заправо, не могу више ништа да смисле, осим да разбију Београд или бесмислене штрајкове да организују...

Тадић: Могу, као психолог, да кажем: агресија бира објекат. Сматра се да је агресија увек усмерена према себи, каже једна психолошка теорија. Некада људи из бојазни од угрожавања властитог интегритета крећу у агресију према другима и настају та рушења. Али је суштина у томе како ви управљате агресијом. Како такву врсту емоције или мотивације држите под контролом. Напад на властито здравље, нећу да улазим у то да ли оно јесте или није био напад на властито здравље, да ли је то имало ове или оне димензије, са становишта перцепције просечног грађанина, јако је штетан. Рекао сам и Томиславу Николићу да мора да буде одговоран и за реакцију просечног грађанина. Јер, замислите сада да деца у школи почну да штрајкују глађу, зато што нису задовољна оценама. То је модалитет понашања за људе који некритички размишљају, који немају довољно способности да управљају својим животима. Кад ви са пиједестала једне јавне личности кренете...

Басара: Само му идеја треба, све друго већ је спремно.

Тадић: Када имате једно самоубиство са моста, тада треба појачано чувати мостове. Одмах крећу и они други којима је потребан излаз из ситуације. Говоримо о спорности мотивације, тако да се са тим не треба играти. Бити политичар и играти се са тиме...

Басара: Јеси ли ти тамо отишао као председник државе, политичар или приватно?

Тадић: Као председник државе, јер тог тренутка имамо тензију у друштву. Небитно је шта ја мислим лично о томе. Мој посао је да спуштам тензију, где год је... Ево сад имамо једну патолошку ситуацију након утакмице Партизан – Војводина... Апсолутно је недозвољено да се било који носилац јавне, државне, функције уплиће у читав тај галиматијас. А онда имамо људе из клубова који кажу: „Иза нас је руководство наше покрајине, града, републике“. То нас води у патологију и из тога нико нема излаза.

Басара: Пајтић се уплео, није прошло ни 12 сати...

Тадић: Добио је од мене јасну поруку након тога. То више никад не сме да се деси. Добио сам образложење од њега: то је због тога да би се артикулисало незадовољство. Добио сам и образложење да су ти људи, грађани Србије, били вређани на националној основи. Наравно, ја не подржавам било какве увреде на националној основи и то образложење могу да прихватим. Али мој контрааргумент томе јесте да такви приједи и такви разговори производе врло опасне последице. Следећи пут ћемо имати да ће на нижеразредном нивоу представници села и месних заједница давати подршку својим навијачима у судару клуба из Доње Мрдуше и Горње Мрдуше, а онда ћемо имати регионални проблем.

Басара: Ниво се снижава...

Тадић: Онда идемо дубоко у структуру друштва, јер спорт, фудбал, то није само дриблање лоптом и једна дивна људска игра. Он има и своје политичке импликације. Сећате се да су Хондурас и Салвадор водили рат због фудбала. И тај рат је трајао неких десетак дана и неки људи су изгубили животе због фудбалске утакмице. То не сме да се догађа.

Видите ове тензије које иду између градова - мрзим Београд, мрзим Нови Сад, или међунационално вређање, па то су потпуне бесмислице. Све оно што је постојало на нивоу бивше Југославије, између Београда и Загреба, Београда и Сплита, Партизана - Звезде, Динама и Хајдука, сад се пренело на ниво Србије. То значи да постоји једна инкапсулирана негативна енергија која само тражи објекат на ком ће се излити. Вера у погрешне ствари

Басара: Вратила се та нека агресивност која је била пројектована на Босну, на Хрватску... Ти то добро знаш као психолог, агресивност се увек врати на своје извориште. Да видимо како ту негативну енергију променити у позитивну. Или ће је преусмеравати ове десне партије, због чијег огорчења и потиснуте агресивности настају све ове гомиле проблема.

Тадић: Управо у том контексту негде сам рекао – Људи, нама је потребан оптимизам, а онда су следили потпуно измишљени текстови у новинама о томе да сам имао састанак са владом на коме сам наводно захтевао да државна политика буде ширење лажног оптимизма. То је бесмислено само по себи. Али, нема историјског случаја да је неки песимиста решио неки проблем. Наравно, нема ничег успешнијег од успеха, али ми не

можемо рачунати на непосредни успех.

Морамо да рачунамо на упорност, на залагање и онда кад паднемо. Јер, ми смо 20 година, можда и што ти кажеш - 150 година - нација која пада. Можда само у појединим тренуцима нисмо то били. То су врло кратки периоди у нашој историји, а много смо поносни на ту и такву историју. Мене је тренер учио: кад изгубиш, дигнеш се одмах и наставиш даље. Опет изгубиш - опет се дигнеш и наставиш даље.

Морамо то да промовишемо као модел понашања. Главни Обамин слоган је: „Само оптимизмом можемо покренути Америку“. Један Столтенберг има исто: „Оптимизам нам треба за нову економију Норвешке“. Али не оптимизам као понашање без покрића, него оптимизам који је енергетски зачетник.

Басара: Оптимизам који има идеје.

Тадић: Шта значи оптимизам за оно где смо кренули? Па, идемо према чланству у ЕУ. Зашто идемо према чланству у ЕУ? Зато што је то друштвени модел који у највећој мери решава хроничне проблеме са којима се наше друштво суочава. Да ли решава све проблеме? Не решава их. Да ли је ЕУ „свелек“ економских и друштвених недаћа? Није. Као што видимо ЕУ дискутује о својој филозофији, мисији и дан-данас. Али ће нам бити кудикамо лакше да се нађемо на том носачу авиона, а не на папирном бродићу на коме се налазимо свих ових година.

Дакле, кад ми неко каже од политичких опонената, „политика - Европа нема алтернативу је смртна опасност за Србију“, ја само могу да кажем: дајте ми било какву другу бољу варијанту!

Басара: Чућеш лудости, попут: хајде да се удружимо са Кином, као да Кина хоће то волонтаристичко удруживање. Русија је једна нама сродна, пријатељска, земља, али не видим њен интерес за било какве исувише тесне односе са Србијом. Намећемо се људима који хоће да иду са нама у односима до једне границе, али неће нама да плаћају трошкове, ни Кина ни Русија.

Тадић: Ово је одлична илустрација. У стварности, оно што би грађани требало да знају, Русија и Кина имају неупоредиво ближе односе са Америком, него са малом Србијом, зато што имају испреплетане интересе. И немам никакву замерку због тога нити помишљам да би икада било који председник или премијер Русије или Кине своје интересе са Америком или Европском унијом довео у питање због односа са Србијом. Наш интерес је, свакако, да развијамо односе са свим тим земљама. И нема никакве дилеме да ће за 20 година Кина бити доминантнија него што је данас, као што нема никакве дилеме да ће пре тог периода САД бити доминантна политичка и економска сила.

Басара: Екипа коју сам поменуо заправо очекује да ће Кина и Русија да бацају бомбе за рачун наших брљотина...

Тадић: За време бомбардовања 1999. године, сваке ноћи сам се враћао са свог посла и возио сам кола преко моста. Живео сам у Земуну у то време. И онда сам ноћу, кад кренем кући, превозио неке људе који нису могли да нађу превоз, а нису смели пешке да иду преко моста. Свакога сам питао шта мисли о бомбардовању? Један је рекао: „Ма, ово ће да се заврши брзо“. Како? Каже: „Сад ће Русија да нам да атомско оружје и ми ћемо да завршимо...“ И то је то базично уверење да ће нека велика сила, против друге силе, стати на нашу страну. А то је потпуно нереалистично и нема никакве везе са стварношћу.

Басара: Све то произилази из културног модела о ком смо говорили. Вера у погрешне ствари, вера у апсурдне ствари, скептичност према добрим стварима...

Тадић: Скептичност према рационалном и спремност да се буде ирационалан.

Басара: И да се, заиста, ништа не мења. Сигурно знаш, кад је требало да се уведе железница у Србију, да су радикали, не ови данашњи, ишли по Србији и говорили да ће жене да побаци, да се бунари претварају у помије...

Тадић: ... Да ће то укинути наш задругарски и фини начин живота, да ће укинути православље, чак је и то било...

Басара: Има ли неке разлике између тадашње и данашње радикалске приче? Само што су се на воз навикли. Заправо, данас је воз ЕУ.

Тадић: То је као кад би тада неко говорио: „Воз има алтернативу“. Има, само још никад нисмо чули шта је та алтернатива. Кажу: национална државотворна политика. Па, најнационалнија државотворна политика је чланство у ЕУ, где се налазимо. Макар да будемо свесни континента на ком живимо. Пођимо од тога.

Басара: Живео сам неко време у земљи која је чланица ЕУ, док сам био амбасадор. Грци ни Г нису изгубили од идентитета. Јесу ли почели да пишу латиницом? Јесу ли протестанти? То су ствари које уопште Европску унију не интересују.

Тадић: А како смо ми то сачували наш идентитет до сада, не живећи у ЕУ? Чиме смо га сачували? Нисмо ли га баш ми урушили?

Басара: Напротив, угрожен је тиме што је расцеПљен. Види се то на политичкој сцени. На културној сцени се види још и више, само не лете варнице као на политичкој. Ти знаш шта је кад се расцепи нешто у души, шта бива из тога... Из твог домена прелази у домен психијатрије. Тај расцеп некако мора да се разреши државном потпором једној страни расцепа. А да то не буде ка овима који се плаше возова...

Тадић: Али зато је добијање статуса кандидата прва практична преломна тачка. Само је битно да се пређе брдо. Ако добијемо још и датум за преговоре, то значи да смо већ кренули с оне стране брда.

Басара: А шта ако не дође ни до статуса кандидата, шта се онда дешава?

Тадић: Као спортисти, морамо да станемо на ноге и идемо даље. Нећемо да одустанемо. Ја уопште не могу да гарантујем да ће се то десити. Као што нисам могао да гарантујем визе. Као што нисам могао да гарантујем да ћемо победити на изборима са овом идејом.

Овог пута, 27 земаља мора да каже – да.

Многи код нас, међутим, уопште не разумеју колики је значај статуса кандидата и добијања статуса за преговоре. То је буквално, илустративно говорим, брдски циљ. Не значи да би након тога требало да возимо спорије. Али, без тога се не може доћи до коначног циља. Али, кад бих довео у питање досезање тог циља, због тога што би неко хтео мало раније изборе, био бих најнеодговорнији човек на свету. То би било као да лекар оперише прљавим рукама. Ни у сну ми не би пало на памет, ма колико штрајкова глађу и жеђу да имамо. Ова ситуација је показала, као трагове у снегу, ко како размишља и ко је отпоран, а ко није отпоран на притиске. Тако да све ове кризне ситуације треба искористити за нешто добро.

Басара: Још увек има пуно труња из Милошевићевог периода. Још увек гледамо слике ојађености, непотребно. Није сваки дан трагичан. Суптилно хушкање и изазивање ксенофобије је и на државној телевизији, а да не помињемо приватне телевизије.

Тадић: Врло суптилно, с тим се слажем.

Басара: Врло суптилно, али не и мање делотворно. Имамо све синдроме из Милошевићевог периода, умивене наравно.

Тадић: Читам ових дана новине и текст „Србија на крају реда“ кад су у питању земље западног Балкана: економија, плате, животни стандард... Извуку се на површину економски аргументи који су тачни, а да се други који такође постоје у економској стварности уопште не помињу.

Друго, прошло је две године од почетка светске финансијске кризе. Слушам економисте. То је професија која би макар требало да има резерву према својим изричитим ставовима, јер нико од економиста са простора Балкана није ни напоменуо да ће наступити светска финансијска криза, док нас све није потопила, а то је њихов посао. Сви ти људи данас наступају у јавном животу, говорећи: ово мора у економији да се уради, све је друго погрешно, при чему не постоји ниједна економска мера која је само добра, а да не производи и лоше дејство.

Треће, ниједан од економиста нити економских новинара не наводи да земље које су имале добре параметре, типа висина плате, инфлација, уколико немају друге економске параметре добре, врло брзо су кренуле у суноврат. Подсећам вас на келтског тигра. То је Ирска која је у свим текстовима у последњих 10 година била помињана као модел који треба да следи и Србија, при чему нико није анализирао негативне параметре. А у ствари је био папирни тигар. И сада, разговарам са потпредседником Ирске владе, та земља не може да опстане без 80 милијарди евра директног убризгавања у њихов банкарски сектор! На крају, да ли је икоме од економиста пало на памет да можда ми начином на који водимо економску политику у ствари чувамо ваздух у плућима наше привреде, а они који повећавају на вештачки начин плате да купују политичку популарност, социјални мир у друштву, а за годину-две доводе у питање комплетан економски поредак својих друштава, јер те плате немају покрића у производњи.

У региону ниједна држава нема производњу која одговара платама између 500 и 700 евра. Те плате морају да се намирују из вештачких извора, а то је задужење генерација које долазе. Мађарска је добила 30 милијарди евра од ММФ-а, да би стабилизовала ситуацију, Грчка 110 милијарди евра, Ирска 80, Португал 90. Замислите Србију која узима 30 милијарди евра кредитних средстава, које убризгава у нашу економију овог тренутка. Па, овде би плате одмах биле 700 евра, имали бисмо одмах завршене све путеве.

Вероватно бих и ја као политички првак у Србији био врло популаран, само бих био много неодговоран. Шест и по милијарди евра кошта да је Србија потпуно под аутопутевима, да смо повезани аутопутевима са свим земљама и да железница иде кроз Србију 160 на сат. Толико кошта тај историјски чин, који мења потпуно лице ове земље. Само се поставља питање ко би отплатио те кредите? Да ли бисмо можда банкротирали? Е сад: да ли бисмо ми могли да рачунамо на европску солидарност, као што ипак рачунају ове друге земље? Не бисмо! Још увек. Ово је први пут у новијој српској историји да не трошимо неодговорно средства, и због тога смо углавном сви на стубу срама. Мислим, међутим, да ће се и неке добре последице свега овога осетити релативно брзо.

([Статус/Блиц](#) , 2. 6. 2011)